

Ψ: věda, zabývající se duševními jevy; myšlení, způsob myšlení; duševní stav (rozpoložení); společenská psychologie; souhrn citů, přání, představ, návyků a nálad lidí, které; vznikají v procesu jejich každodenního života a které jsou; obrazem jejich společenského bytí

Model: Bio-Psycho-Sociální; Ψ je spíše sociální **věda**

HISTORIE Ψ:

Aristoteles – Peri Psýché – O Duši; 1879 – laborator v Lipsku – Wundt; **faktory vzniku:** 1/ uvolnění církevních mravů; 2/ rozvoj spol.věd; 3/ společenská poptávka

Ψ zahrnuje:

podstata, vznik, vývoj, fungování a ovlivňování Ψ

Ψ Obory:

obecná psychologie – zabývá se podstatou psychologie, psychiky a lidského vědomí

psychologie osobnosti - zabývá se psychickými jevy

vývojová psychologie – stádia vývoje člověka (vývoj lidského jedince)

sociální psychologie – vztahy mezi lidmi

fyziologická psychologie – mozkové procesy

psychopatologie – abnormalitami duševního života

dějiny psychologie – starověk až současnost Obory:

EXPERIMENTÁLNÍ Ψ; ELEMENTOVÁ Ψ, ASOCIANISMUS: W.Wundt: mechanismus sdružování elementů je asociace ⇒ **Ψ asocianismus.**

GESTALT Ψ (tvarová, celostní): Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Kohler; **výchozí myšlenka:** celky nejsou vytvářeny spojováním elementů nýbrž to jsou celky strukturně uspořádané od samého počátku; **učení vhladem**

Přínos: zdůraznění celostnosti Ψ procesů v protikladu k Ψ atomismu.

PSYCHOANALÝZA a další směry HLUBINNÉ Ψ (individuální, analytická, neopsychoanalýza):

Představitel: S.Freud, A.Adler, C.G.Jung

S.Freud: fenomén nevědomí (vědomá povrchová vrstva, vrstva předvědomá, hlubinná nevědomá vrstva); pud sexuální Eros X pud smrti Thanatos;

Model osobnosti: Superego-složka týkající se nadvědomí, oidipovský komplex; Ego-jakási střední rovina, reprezentuje zkušenosti jedince, vědomé i nevědomé složky, Id: vrozené, pudy, vášně

Projevy nevědomí: projekce, somatizace (psych.problémy do fyzických), introspekce, metoda volné asociace (např. šedé místa ve snu), přenos, protipřenos

Přínos: pojem nevědomí, model osobnosti, hovoří o vývoji Ψ, dynamice a změnách, téma dětské sexuality

Neopsychoanalýza

Navazuje na Freuda; větší měrou akceptuje význam soc.determinantů na psychiku

Představitel: K.Horneyová, E.Tromm, E.Erikson

Individuální Ψ

Alfréd Adler: místo moci zdůrazňuje význam usilování člověka po moci; učení o pocitu méněcennosti (byl tělesně postižen, bludy), nezabývá se dispozicemi, význam vrozených předpokladů

Analytická Ψ

C.G.Jung (žák Freuda), kromě individuálního zavedl také kolektivní nevědomí (co máme společné s ostatními v rámci naší kultury);

Archetypy: anymus(ideální žena v naší mysli), stařec(moudrý člověk), dále milovník, bojovník, kouzelník, král;

Individuace: postupné vyrovnávání se s naším nevědomím;

Extraverze, Introverze: jaká je člověk;

Nová metoda diagnostiky nevědomí – asociační experimenty (rychle slova);

Delí jedince na: smyslové, intuitivní, emocionální, racionální

BEHAVIORISMUS

To co je pozorovatelné zvenčí, pozornost zaměřena na chování;

Zakladatel J.S.Watson – 1912 – vše je naučeno není vliv osobnosti;

Stimulus(podnět)-Reakce – ovládáme stimuly – reakce; zdůraznil význam vnějších soc.podmínek

NEOBHAVIORISMUS:

S-O-R, O je chápána jako proměnná – souhrn různých osobnostních faktorů

Představitelé: C.Hull, J.Dollard, N.Miller, J.Guilford, H.Eysenck

HUMANISTICKÁ Ψ:

A.Maslow, V.E.Frankl, C.Rogers, J.Allport

Vznik 60.léta v USA, hlavní předst.Maslow;

Čerpá z humanismu a existencialismu;

Vznik podmíněn osamělostí, pocity prázdnoty, otázkami po identitě člověka;

Přesvědčení: člověk je ve své podstatě dobrý, konstruktivní, rozumný, tvořivý

KOGNITIVNÍ Ψ:

Zabývá se poznáním, poznáváním a vybavováním;

Robert Stenber- inteligence

Ψ PROCESY A STAVY

adaptace člověka předpokládá: kognitivní procesy, citové procesy, procesy pozornosti, volní procesy, paměťové procesy

KOGNITIVNÍ PROCESY:

A/ bezprostřední smyslové poznávání; B/ zprostředkované (rozumové-kauzální vztahy mezi věcmi)

A/

Počitek: element vjemu; **Vjem**: více počitků; **čivost**: schopnost mít při podnětech počitky – závisí na jejíich intenzitě, kvalitě, délce, životní praxi a zkušenosti člověka, na stavu organismu;

Vnímání: podává komplexnější obraz zkušenosti, je ovlivněno dosavadní zkušeností, zaměřeností člověka a právě probíhající činností;

Pozorování: zaměřené vnímání;

Představy: zrakové, sluchové, pohybové – dále halucinace(druh p.)

B/

V myšlení používáme pojmů, soudů a úsudků(str.80);

Myšlenkové operace:

Analýza , neboli rozbor – cokoli vnímáme rozdělíme na části;

Syntéza – neboli složení v jiný celek – vklad jednotlivostí do určitého celku;

Zobecnování – má mít společný znak, spojujeme společné nebo shodné vlastnosti lidí do obecního poznatku;

Abstrakce – abstrahovat = vyvozovat;

Indukce – vyrovnávání z jednotlivých případů nějaké závěry;

Dedukce – je to zkreslování na základě podobnosti;

Analogie – přibližnost se stejnými jevy;

CITOVÉ EMOCIONLNÍ PROCESY:

Prožívání je dáno: vnější zkušenosti, vlastní jednání, vlastní tělesné i duševní procesy, osobní vlastnosti

Druhy:

1. Tělesné city = nižší emoce;
2. Citová reakce;
3. Stav nálad;
4. Citové vztahy;
5. City vyšší = city vyššího vědomí;

Vyšší city: intelektuální, estetický, morální, sociální

Znaky emocí a citů: vázanost na jedince, polarita, intenzita, trvání;

Formy prožívání: afekt, nálada, vášně;

Citovost: váha citové stránky v životě člověka;

Citová ovlivnitelnost, sugestibilita: míra podléhání citové nákaze

PAMĚŤ A UČENÍ:

Krátkodobá paměť – trvá několik minut (např.změna rozvrhu)

Střednědobá paměť – pamatování (např.tel.číslo)

Dlouhodobá paměť – závisí na motivaci, má logické zpracování,

Závisí na užívání a opakování pojmů;

1. Názorová paměť – na základě zpracování logického myšlení
2. Mechanická paměť
3. Bezděčná paměť - bez toho, abych si ho chtěl zapamatovat, tak si to zapamatuji
4. Záměrná paměť – chci být ve stavu pozornosti,(hlavně učení ,“ co nejvíce se chci naučit ,,..)
5. Slovní paměť – (logická) – na základě logického myšlení

Fáze: zapamatování, uchování v paměti, vybavování a znovupoznávání;

Synapse: spoj nervových buněk;

POZORNOST:

Pozorování má výběrovou povahu, max. 7 ± 2 ;

Je a/ bezděčná(bez úsilí) a za b/ záměrná;

Vlastnosti: rozsah, stálost, koncentrace, rozdělování, bdělost, rozstržitost

SNAŽENÍ SE, VOLNÍ JEDNÁNÍ:

Organizace činnosti člověka, která vede k určitému cíli;

Rozdíly v rámci volných vlastností: samostatnost, rozhodnost, cílevědomost, vytrvalost;

Vyplývají z určení vlastních sil vzhledem k situaci;

Poruchy činnosti:

Projeví se jako určité formy psych.jednání člověka;

Jsou vrozené nebo poškozením v průběhu života;

OSOBNOST:

Konkrétní člověk se všemi jeho duševními a fyzickými vlastnostmi;

Výkonové vlastnosti: aspirace, vůlní vl., vlohy, intelekt, dovednosti;

Charakteristika: 1/ celistvost, jednota (souhrn psych. Prvků, které spolu tvoří jednotu); 2/ jedinečnost; 3/relativní stálost; 4/ přizpůsobení, vývoj;

Vývoj osobnosti: socializace člověka;

Hraje roli: 1/faktory vnitřní, biologické, 2/vnější, sociální; 3/sebeutváření

Soc. učení:

1/ Rodiče (vychovatele);2/ MŠ;3/ Škola;4/ Kamarádi;5/ Partnerský vztah

MOTIVACE

Hodnotový systém, Soubor činitelů představujících vnitřní hnací síly činnosti člověka;

Stimulace: vnější působení na prožívání a jednání člověka, cílevědomé ovlivňování a usměrňování jeho motivace;

Motivy(základní motivy jsou potřeby) jsou relativně stále nebo krátkodobé;

Potřeby(A.Maslow): jsou základním motivem. Jsou základní, biologické a sekundární, odvozené

Dělení potřeb: biologické, bezpečí a jistoty, sounáležitosti a lásky, uznání a úcty, seberealizace;

Zájmy: trvalejší zaměření člověka na určitou oblast předmětů a jevů, patří ke zdrojům motivace

Návyky: opakované, ustálené a zautomatizované způsoby jednání člověka v situaci;

TEMPERAMENT

Individuální svéráz osobnosti, určen především vlastnostmi nervové soustavy – 60pr. vrozené;

Temperamentové char.: intenzita a rychlost, odolnost, citovost, náladovost, výrazovost;

Cholerik – je nedůtklivý, neklidný, je velice vznětlivý, impulsivní, útočný, bojovný, náladový, velice aktivní .

Sangvinik – je to typ dobrého vůdce, optimista, aktivní, čilý nenucený, velmi přístupný, hovorový, velmi dobré společenské uplatnění.

Flegmatik – je velice klidný člověk, uvážlivý ,obezřetný, velmi dobře se ovládá, je spolehlivý nejedná ukvapeně.

Melancholik – umí se vcítit do druhého, je zranitelný, tichý, nespolečenský, pesimista, je úzkostlivý, střízlivý, náladový.

Postoje: uplatňují se v profilování člověka; relativně stálé, kladné nebo záporné hodnotící soudy, názory, přístupy, citové vztahy a tence jednat podobně v obdobných situacích.

Stránky v postoji: kognitivní, emotivní a konativní;

Vznik: více shodných zkušeností, vlivem intenzivních citových prožitků, převzetím od cizích;

CHARAKTER: soustava relativně stálých duševních vlastností člověka; jeho vlastnosti jsou zčásti stále zčásti proměnlivé; utváří se dlouho, při tom hrají roli aktivity člověka;

Součástí char.vlastností jsou morální vlastnosti a svědomí.

Okruhy charakterových vlastností: 1/ vlastnosti vyjadřující vztah člověka ke světu a určující jeho základní hodnotovou orientaci, 2/odrážející vztah člověka k činnosti, kterou vykonává, 3/vl. Odrážející vztah člověka k druhým, 4/vztah k sobě samému;

5ti faktorový Mode osobnosti Big-Five (OCEAN)::

-z lexikálního přístupu;

5 rozměrů: otevřenost vůči zkušenosti, svědomitost, extraverte, přívětivost, vyrovnanost

PORUCHY OSOBNOSTI:

Bud genetické nebo vyvolané vlivem soc. prostředí;

Poruchy intelektu-oligofrenie: vždy organicky podmíněny(poškození mozkových struktur);

Typy: debilita (8let); imbecilita (3-5let) – nezvědavatelny, pouze základní hygienické požadavky, idiotie;

Psychózy: závažnější duševní choroby, které v závislosti na organickém poškození nepříznivě ovlivňují zvláště prožívání jedince;

Neuózy: bývají spíše funkčními poruchami, základem vzniku citlivější nervová soustavu, vliv prostředí

Poruchy motivace: frustrace (deprivace-v dlouhodobé nemožnosti uspokojovat potřeby)když znemožnění realizace motivované činnosti; **vyrovnávání se s frustrací:** agrese,

egocentričnostkompenzace,sublimace,racionalizace(interpretuji se ti lide sami priznive), projekce, únik do fantazie a snění, fixace(stereotypní chování), negativismus;

Projevy: tréma, citové ustrnutí, přizpůsobením se překážce;